

דף ז.

עין משפט א.

אה"ע סימן סו סעיף ב

ב. ו. ^ז שכח החתן ולא כתב כתובה, או שזה כבר שבת שא"א לכתוב, ^ח מתפיס לה מטלטלין ^ט ומקבל עליו אחריות אם יאבדו או יוזלו, ומותר לו לבא עליה עד שיהיה לו פנאי לכתוב, ומה שמתפיס הוא כנגד עיקר כתובה.

עין משפט ג.

יו"ד סימן לב סעיף א

א. א. חוט השדרה שנפסק רוב היקף ^י של עור החופה את המוח טריפה, אע"פ שכל המוח קיים, ואם לא נפסק רוב העור אע"פ שנפסק כל המוח ^כ שבפנים כשר.

עין משפט ד.

אה"ע סימן סג סעיף א

א. א. מותר לבוא על בתולה בשבת ^ל, ואחרי ביאה ראשונה פורש אפי' לא ראתה דם, טמאה ^מ. וצריכה שתפסוק בטהרה ותבדוק כל שבעה, ולא תתחיל למנות עד יום ה' לשימושה, אלא שכאן מותר לו לישון באותה מיטה ובאותו סדין לאחר שעמדה מאצלו.

ז. בכתובות ז' ע"ב מעובדא דרב אמר.

ח. ומה שמתפיס בשבת, י"ל להיות ולא הוי בפרהסיא לא דמי לנישואין, או שאירי שיש עדיין קצת שהות לשבת, כ"כ הר"ן ומובא בח"מ.

ט. ומהני אם תקבל עליה האחריות, דאחריות זו לשעה, עיין תוס' כתובות נ"ו ע"ב וח"מ.

י. מברייאת חולין מ"ה וכרבי וכמו שמפרש רב שם. ובעינן רובו שנפסק במקום אחד ולא ע"י צירופים של כמה נקבים כמו בגוגרת, כ"כ הב"ח. ש"ך ס"ק א'. אבל הפר"ח חלק ויש להטריף כמו הפר"ח. כף החיים אות ב'-ג'.

כ. דמוח זה לא מעלה ולא מוריד, מחולין מ"ה ע"ב. ש"ך ס"ק ב'.

ל. ועיין באו"ח סי' ר"פ שכתב דאין בו משום חובל ולא משום צער לה, כ"כ בח"מ.

מ. דוקא בגמר ביאתו אבל אם לא היה אלא העראה ופירש ולא ראתה דם יש מקילין.

א"ח סימן רפ סעיף ב

ב. מותר לחתן להיות עם כלתו כליל שבת אפי' היא בתולה^א ואין בזה משום חובל ולא משום צער הוא לה.

עין משפט ה. אה"ע סימן סב סעיף ד

ג. אין מברכין ברכת חתנים אלא בעשרה וחתן עצמו מן המנין^ב, אבל לברכת אשר ברא שאומרים אחרי ברכת המזון אין צורך בעשרה^ג, ומ"מ בעינן שלשה^ד.

עין משפט ו.ז.ט. אה"ע סימן סב סעיף ו

ד. אלמן שנשא אלמנה מברכין ברכת חתנים ביום הראשון בלבד^ה, אבל אומרים בזימון שהשמחה במעונו כל ג' ימים ראשונים.

ו. מיהו החופה צריך לעשות מבעוד יום, כיון שע"י החופה זוכה הבעל והו"ל כקונה קנין בשבת, ואלמנה שאין החופה קונה בה אלא היחוד צריך לעשות היחוד לפני שבת כמ"ש באבן העזר סי' ס"ד סעיף ה'. ועיין במ"א בסי' של"ט ס"ק י"א שכתב בשם המהרי"ל דהבא על האלמנה ביאה ראשונה בשבת יש בזה סכנת מיתה רח"ל, כה"ח אות ח'.

ז. כתובות דף ח' ע"א מר' יצחק, ורמב"ם בפ"ב מהלכות ברכות. ועיר שאין בה עשרה אסור לעשות בה נישואין אלא יסעו החתן והכלה לעיר שיש בה עשרה, ואם אין בכל המדינה וזה דוחק גדול לנסוע למדינה אחרת, יעשו בלי ברכות והוי כדיעבד אבל יברכו ברכת "אשר ברא" וכמו בסעיף ג' ובאות ז'. כ"כ בח"מ. ומיהו ברכת אירוסין לכו"ע אינה צריכה עשרה אלא לכתחילה.

ח. דלא בעי' י' אלא כשמברכים כל ברכות חתנים דומי' דבועז, ועיין בר"ן שכתב דברכת אשר ברא לבדה לא מקרי ברכת חתנים, כ"כ בח"מ.

ט. וקטן אינו מצטרף לשלושה, וכן עבד, כ"כ בח"מ, ומשמע מלשון השו"ע דבעינן גם לברכת אשר ברא בית חתנים, אך יש נוהגים לברך אשר ברא גם בלא בבית חתנים. וכן המנהג בארץ ישראל שמברכים ברכת "אשר ברא" בברכת המזון כשהחתן סועד עם אנשי ביתו ויש שם שלושה גדולים שמצטרפין לזימון. אבל קטן אינו מצטרף לענין ברכת "אשר ברא" וה"ה שאינו נחשב לפנים חדשות. ועיין בשו"ת יביע אומר חלק ג' סי' י"א.

י. היינו בסעודה הראשונה, ואפי' אכלו כמה פעמים ביום הראשון אין מברכים אלא בסעודה הראשונה, כ"כ הרא"ש ביומא ובטור, ואם לא התחילו לאכול אלא עד הלילה באלמון לאלמנה יש להסתפק אם לברך ז' הברכות, ואחרי יום ראשון אין מברכים אפי'

ו ה. בחור שנשא אלמנה, או אלמן שנשא בתולה, מברכין אותם כל ז' ימי המשתה ק.

עין משפט ז. אה"ע סימן סב סעיף ב

בגה: ב. י"א דאין לעשות ב' חופות לב' אחיות ביחד ר, וי"א דאפי' בשתי נכריות יש להזהר משום איבה. אך אין נזהרין בזה, ואדרבה יש עושים חופות עניות עם עשירות משום מצוה. ומברכים ברכת התנים אחת לשניהם ש, אך י"א דאין לברך לב' חתנים ביחד ת, משום עין הרע, ועושין חופה לכל אחד.

דף ז:

עין משפט א. חו"מ סימן רי סעיף א

א. אין אדם מקנה למי שלא בא לעולם * ע"כ המזכה לעובר של אחר לא קנה ואפי' אמר לכשילד יזכה.

אשר ברא לבד, כ"כ בח"מ ס"ק ו'. ושהשמחה במעונו אומרים אותה כל ג' ימים ראשונים, כ"כ בשו"ע סעיף י"ג.

ק. והז' ימים מתחילין מיד אחר שבירך ברכות הראשונות, כ"כ בתשובת הרא"ש כלל ס'. ולא מאכילה הראשונה שמתחילה מהלילה, ועיין בח"מ.

ר. סמ"ק בשם ספר חסידים. ומרדכי בפ"ק דמ"ק כתב לאסור גם בנכריות.

ש. טור בשם הרא"ש בכלל כ"ו והלכה למעשה שם. והביאו השו"ע בסעיף ג'.

ת. הגהות מיימוניות בפ"י מאישות. אבל לאחר הסעודה מברכים להרבה חתנים ביחד אם אכלו ביחד, ועיין הרדב"ז ח"א סי' תמ"ח דכתב שאם החתנים עצמם קפדי יכול לברך לכל אחד בפני עצמו גם אחר הסעודה, ומוציאים אחד ומברכים לשני, ואח"כ מכניסים הראשון ומברכים בשבילו, ואין בזה אפושי בברכות וכתב שכן עשה הוא מעשה, ומובא בפ"ת ס"ק ו'.

א. מב"ב קמ"א ע"ב. וקמ"ב ע"ב. ולשון הטור "כשם שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כך אין אדם מקנה למי שלא בא לעולם. ומטעם זה אפי' לא חזר בו עד שבא לעולם יכול לחזור בו אח"כ, כדין מקנה דבר שלא בא לעולם בסי' ר"ט סעיף ד', ואם תפס בו הזוכה אחר שבא לעולם אין מוציאין מידו. סמ"ע ס"ק א'. והט"ז כתב דדבריו תמוהין ויש לחלק ביניהם.

*****

ואם היה בנו ^ב קנה אפי' לא אמר לכשיוולד והוא שתהיה אשתו כבר מעוברת ^ג בשעת המתנה.

הגה: בן בנו כאחר דמי.

וי"א דדוקא שכיב מרע ^ד שזיכה לבנו קנה אבל בבריא לא קנה.

עין משפט ב. אה"ע סימן סב סעיף א
עיינ לעיל דף ו. עין משפט ב.

ב. ממשנה האומר אם תלד אשתי זכר יטול מנה. שם ק"מ ע"ב. וכדמפרש ר"י שם בדף קמ"ב ע"ב. הואיל ודעתו של אדם קרובה אצל בנו וגמר ומקנה בכל לבו. משא"כ בבן בנו ולכן בעינן שיהיה ג"כ בן של קיימא דבלי זה אין דעתו קרובה אליו. סמ"ע ס"ק ג' ואפי' בבריא. וכתב בכיאוורים ס"ק ב' דגם בבנו בעינן שאביו המקנה יהיה קיים, וגם שלא יחזור בו עד שיוולד. ובפעמוני זהב הסתפק אם מהני באב לבנו להקנות גם דבר שלא בא לעולם כמו שמהני להקנות לדבר שלא בא לעולם, והביא מדברי המבי"ט והסמ"ע דס"ל דמהני, אך לדעת הט"ז דבר שלא בא לעולם גרע ולא מהני גם לבנו, ומ"מ לכו"ע לא מהני תרתי לגריעותא גם דבר שלא בא לעולם וגם לדבר שלא בא לעולם אפי' לבנו אם הוא העובר לא מהני. והוסיף דאל יקשה משכיב מרע המזכה לבנו העובר דמהני והם תרתי לגריעותא, דחדא דבריו ככתובין וכמסורין וג"כ איירי במזכה לעובר ע"י אחר, ואחרי שמצאנו בעלמא שדבריו ככתובין וכמסורין הוסיפו תקנה דמהני גם לעובר דידיה במזכה לו ע"י אחר. עוד נסתפק בפעמוני זהב במי שנתחייב חוב גמור לעובר דידיה אם זכה העובר אם החיוב הוי כמקנה דזכה או לא. הגם דהמחייב עצמו לחבירו בדבר שלא בא לעולם הוי חיובו חיוב כמ"ש מר"ן בסי' ס' סעיף ו' עם כל זה מי שנתחייב למי שלא בא לעולם אין חיובו חיוב כמבואר בשו"ע סי' ס"א סעיף ד', והטעם, דאין אדם משתעבד למי שלא בא לעולם, א"כ בעובר שלו מי אמרינן גם לגבי חיוב דעתו קרובה אצל בנו או לא. והסיק דקנה, דק"ו הוא דחיוב עדיף ממקנה ע"ש.

ג. אפי' קודם מ' יום. סמ"ע ס"ק ד'. והש"ך בס"ק ב' חולק וס"ל דקודם שנשלם מ' יום מים בעלמא הוא ולא נקרא עובר כלל אפי' לענין ירושה הבאה מאליה.

ד. שלא תיטרף דעתו. סמ"ע ס"ק ו'.

עין משפט ג.

אה"ע סימן נה סעיף א

א. ארוסה אסורה לבעלה מדברי סופרים^ה, כל זמן שהיא בבית אביה, והבא על ארוסתו בבית אביה מכין אותו מדרות.

ב. אפי' קידשה בביאה, אסור לו לבוא עליה ביאה שניה בבית אביה, עד שיביא אותה לתוך ביתו, ויטייחד עמה, ויפרישנה לו^ו. ויחוד זה הוא הנקרא כניסה לחופה, והוא הנקרא נישואין בכל מקום. וי"א דחופה אינו יחוד, אלא כל שהביאה החתן לביתו לשם נישואין^ז. וי"א דהסודר שפורסין על ראשם בשעת הברכה היא החופה^ח.

עין משפט ד.ה.

אה"ע סימן לד סעיף א

א. ט המקדש בין ע"י עצמו בין ע"י שליח, מברך אקב"ו על העריות וכו' והתיר לנו הנשואות לנו על ידי חופה בקידושין^י, ב"א ה'

ה. רש"י ז' ע"ב בכתובות ומס' כלה, ואפי' ביחוד אסורים כל עוד לא בירכו ז' ברכות חתנים, ולכן צריך לברך ברכת חתנים קודם הנישואין, והיחוד ביניהם.

ו. כאן השו"ע כתב שאין החופה אלא היחוד שמביא החתן את הכלה לביתו ויטייחד עמה ויפרישנה לו. וכן פסק הרמב"ם בפ"י מהלכות אישות, ועיין ב"ביע אומר" בחלק ה' סימן ח' טעם מנהג הספרדים ועדות המזרח שאין החתן והכלה מתייחדים מיד לאחר סיום השבע ברכות.

ז. כתב הח"מ דכו"ע מודים בדין זה דחופה אינו יחוד, דהא הר"ן הביא ראיה לדין זה מגמ' דאלמנה מן הנישואין אין לה אלא מנה, אע"פ שיש עדים שלא נסתרה, וא"כ נקראת נשואה אע"פ שלא נתייחדה ע"ש.

ח. ב"י בשם העיטור וכתב על זה דלאו מילתא היא ע"ש.

ט. כתובות דף ז' ע"ב ותוס' ממסכת כלה. ומנהג ארץ ישראל ומצרים ובבל ועוד לומר בברכת האירוסין: והתיר לנו את הנשואות לנו וכמ"ש בריטב"א ובר"ן בשם רבינו תם.

י. בספר העיטור כתב בקידושין עם ב' ולא וקידושין עם ו', וטעו הסופרים. ומביאו הב"י וכנראה לדבריו הסכים מרן הב"י וכך כתב בשו"ע, ויש אומרים עם ו' במקום ב'. ולנוסחא בקידושין היינו ע"י חופה, בקידושין שקדמו להם שלעולם הקידושין קודמין לחופה. והגם שהיום עושים הקידושין יחד עם החופה יש לברך עם בכי"ת רפויה ועיין בשו"ת יביע אומר חלק ה' סי' ו'.

*****

מקדש ישראל^ב. והרא"ש כתב לסיים מקדש עמו ישראל ע"י חופה בקידושין, ואחר שגמר ברכה זו יקדש מיד שיהיה עובר לעשייתן^ל.

אה"ע סימן סב סעיף ז

עין משפט ו.

י. אם המוזמנים האחרים לא היו בשעת החופה מברכים בשבילם כל ז' הברכות^מ, ובלבד שיתמלאו כמה תנאים. א. שיהיו עשרה והחתן מן המניין. ב. שיהיו בהם לפחות שניים שהם פנים חדשות. ג. שהפנים חדשות אוכלים ג"כ עמהם^נ. ד. שהם בני אדם שמרבים בשבילם, ועוד שזה יהיה בית חתנים.

אה"ע סימן סב סעיף ח

יא. י"א דשבת וי"ט ראשון ושני הוי כפנים חדשות בסעודת הלילה וסעודת שחרית, אבל לא בסעודה שלישית, וכן פשט המנהג,

כ. כך נוסחת הרמב"ם.

לב. ויש חולקים וסוברים דיברך גם ברכת אירוסין רק אחרי הקידושין, שמא תחזור בה והוי ברכה לבטלה. ואם לא בירך לפני הקידושין יברך אח"כ כ"כ בח"מ ס"ק ג', אולם השו"ע פסק דאין לברך אח"כ והמברך טועה הוא, וכדעת הרא"ש בתשובה ולא בפסקיו וכר"מ, ודלא כאחד הגאונים בטור שכתב דמברכים אותה אז בברכת הנישואין. וכן העלה בשו"ת יביע אומר חלק ב' או"ח סי' ט"ז.

מד. וי"א דאפי' היו בשעת החופה רק שלא אכלו שם עד עתה מקרי פנים חדשות, טור וכפי' רש"י שם. ודעת השו"ע כסתם שאם שמעו ברכות בחופה אינם נקראים פנים חדשות, אבל כתב השו"ע שפשט המנהג לברך גם אם היו בשעת החופה ורק לא אכלו בסעודה.

נד. וי"א דאם היו שם פנים חדשות אפי' שלא אכלו עמהם מברך בשבילם לילה ויום, הר"ן בפ"ק דכתובות והביאו הרמ"א, והח"מ הביא מדברי הרא"ש דרק לסעודה ראשונה מהני הפנים חדשות, ולא לילה ויום, ולכן לכל סעודה בעינן פנים חדשות וכ"כ הב"ש. ודעת הערוך והריטב"א והר"ן ועוד פוסקים אפי' כשרק אחד מן הקרואים הוא פנים חדשות, ובלבד שהוא אדם חשוב שהרבו בשבילו באותה סעודה מברכים ז' ברכות וכן נהגו באשכנז.

*****

והרמ"א כתב דעכשיו נהגו לברכם גם בסעודה שלישית. *

* והכנה"ג הסתפק אם בפורים הוי כפנים חדשות. והגם שהרמ"א כתב שנהגו לברכם גם בסעודה שלישית, מ"מ בני עדות המזרח אין נוהגים לברכם בסעודה שלישית אלא א"כ יש שם שני בני אדם שהם פנים חדשות. ועיין ביביע אומר ח"ג סי' י"א.